SEZAİ KARAKOÇ

ARMAĞAN

FUZULİ'nin HADİKAT-ÜS SUADA'sından uyarlama

2. baskı

DİRİLİŞ YAYINLARI

SEZAİ KARAKOÇ

ARMAĞAN

FUZULİ'nin HADİKAT-ÜS
SUADA'sından uyarlama

2. baskı

DİRİLİŞ YAYINLARI
P.K. 1279, Sirkeci - İstanbul. Nuruosmaniye Cd.
Derin Han, No: 8/1, 34410 Cağaloğlu - İstanbul
Posta Çeki No: 348155 Tel: (0212) 519 04 57

ARMAĞAN

BİRİNCİ TABLO

(Bir meydan, Gün ışımak üzere. Alan, ara çizgileri belirli büyük taşlarla döşeli. Meydana açılan sokakların uçları görülüyor. Sokaklar, gittikçe daralarak gözden yitiyor. Bütün yapılar taştan. Sokaklar boyunca uzayan evler, en çok iki katlıdır. Kemerli balkonlarında toprak testiler görülür. Meydanın şurasında burasında bir kaç zeytin ve hurma cinsinden ağaç. Bir köşede bir çeşme. Çeşmenin cephesinde arkaik kabartmalar. Su, kara taştan yapılmış bir aslanın ağzından akıyor. Çeşmenin iç duvarında zincire takılı bakır bir kâse. Meydanın geri planında boydan boya uzun bir yapı. Yapının iki katından başka bir de yarı bodrum bir katı var. Binanın üstünde, sağ ve solunda kılıçlı, mızraklı nöbetçiler dolaşıyor. Binanın sağında büyük bir demir kapı. Kapalı. Kapının ortasında küçük bir kapı. O da kapalı. Kapının önünde aynı şekilde nöbetçiler. Duvar, baştan sona perceresizdir. Yalnız, bodrum katında, demir parmaklıklı ufak bir pencere. Pencere, ilk bakışta istisnaî olarak açıldığı intibaını vermekte.

Meydanın tenha bir saatidir. Tek tük geçenler. Köylüler, hayvanları ve yükleri. Satıcılar, çuvallarda, sepetlerde, ya da tahtalar üstünde satacakları şeyleri sergileme hazırlıkları içinde. Demir kapının önünde bir kaç ziyaretçi. Çeşmede, su başında bir kaç kişi.

Küçük pencereye içerden bir genç adamın dayalı olduğu görülür. Bir serçe gelir ve pervazlarına konar pencerenin.)

Hz. YUSUF — Ne haber küçük kuş. (Elini uzatıp ona avucundaki taneleri sunar.) Elbet, bir haberin vardır. Bu pencere boşuna açılmadı. Bütün pencereler kapanırken açılan ve bütün pencereler açılırken kapanan bu pencere boşuna açılmadı, küçük

kuş. Herkes sanır ki onu Züleyha açtırdı benim için. Beni bu zindana attıranın o olduğunu sandıkları gibi. Oysa benim burada niçin bulunduğumu ve bu gece penceresinin nereye açıldığını, ancak senin, benim, Züleyha'nın ve bu pencerenin yazgısını yazan, yazdıran bilir, (Kuş, hayâl meyâl görülen elden buğday tanelerini yedikten sonra uçup gider.). Uçup gittin, pırrr... deyip gittin yuvana doğru, serçecik... Yuva özlemiyle beni yakarak...

(Üzerinde yük bulunan bir deve, pencereye doğru yaklaşır. Başını pencere demirlerine sürmeğe başlar. Hz. Yusuf, elini uzatarak devenin başını okşar.)

Oh! Cânım doğu rüzgârı, sabah sabah esiyor ve ilkin bir serçeyi, sonra bir deveyi, sona ermek üzere olan karanlıkların bağrından çekip pencereme sürüklüyor.

(Geri plandan, SESLER'in, bir koro gibi, gaybın dili ve musikisiyle, söylediği duyulur:

SESLER

Doğu yeli! Haber getirdin mi o sevgiliden?
Bir haber, gelerek kederlerimizi alıp götüren.
Sabaha aitsin, uyanık ol uyanık, Tanrı için,
Bizden ona, ondan bize selâm armağanını
getirip götürürken.)

Ey garip deve, sahibin nerde? Nerden gelip nereye gidiyorsun? Anlıyorum, bana çöllerden, o sonsuz özgür havalardan bir soluk, bir koku taşıyorsun. Çok yol teptin. Yoruldun. Başını dinlendire-

cek bir yerde bir köşe arıyorsun. Ama, ey bilinmeyen umutların hoş armağanı deve, en baş vurmaman gereken yer burası. Zindanın ne demek olduğunu bilseydin, bütün o katlandığın zahmetleri, böyle bir dinlenmeye yeğlerdin. Yollarda, o yollar bitmeyen cinsten yollar olsa da, yürümenin ne demek olduğunu, ne mutluluk olduğunu anlardın (Öbür elini de uzatıp deveyi adeta kucaklar. Deve, memnun, yüzünü onun ellerine sürmektedir). Filistin'den geçmiş gibisin. Oranın çiçeklerinden kokular var üzerinde. Gözlerin, oraları gören gözler gibi. Haber getirdin, anlıyorum, bana bir haber getirdin. Teşekkür ederim. Tanrı'nın da seni sevindirmesini dilerim.

(Bir mucize çırpınışı. Bir anda devenin yüzü değişmeğe başlar, giderek bir insan yüzü görünümünü alır. Sonra sözler duyulur ondan.)

DEVE — Ey alnında yücelik parlayan, kalbinde meleklerin yerleştiğinin alâmetleri sözünde apaçık ortaya çıkan, gönül ülkesinin tutsak şehzadesi, sana selâm vereyim dedim bu alandan geçerken. Kenan illerinden geldim. Yine oraya döneceğim. Bana bir buyruğun var mı? Bir sözün var mı iletecek o kutlu ülkeye? O hüzne gömülmüş babaya bir muştu ışığı olsun götüremez miyim? Kanayan yara için, bir parça acıyı dindirecek bir merhem tozu yerine geçsin diye bir iki kelime, bir işaret, ya da bir selâm iletme izni lütfetmeyecek misin? diye sormak için başvurdum bu çile taşına. İlerdeki Büyük Ödev'in için bu çile medresesinden geçmen gerek. Bu taşların hepsi bence kutludur. Tek başına, zulme karşı ayakta duran hakikat medresesidir bu zindan.

(Doğu rüzgârı, bir kez daha eser. Hz. Yusuf, devenin bu sözleriyle dolu, gaybdan, SESLER'in sükûnetli türküsünü dinler:

SESLER

Ey doğu esintisi! Lütfedip derde derman
getirdin.
Yardan haber, ölüye can getirdin.

Devenin son cümlesi, Sesler'in türküsüyle karışıp Hz. Yusuf'un ruhunda gittikçe büyüyen bir yankıya dönüşürken, öteden, elinde sopa bir adam yaklaşır.)

ARABİ — Be mübarek hayvan, nereye kayboldun? Neden kaçıp buraya geldin? Yolcu yolunda gerek. Yoksa yoldan kurtulmak için hapishaneye mi gireceksin?

(Tam sopayı deveye indireceği sırada, gözü, pencerede Hz. Yusuf'a ilişir. Ve onu görür görmez, ayaklarını yer tutar. Öylece kalır. Aynı zamanda, deve, gaiblerden gelen insan yüzü maskesini yitirerek yeniden eski halini almıştır).

Hz. YUSUF — Ey kardeş, nereden gelip nereye gidiyorsun?

ARABİ — Kenan'dan geliyorum.

Hz. YUSUF — Kenan'ın hangi bölgesindensin?

ARABİ — Yurdum, İsrailoğulları oymağının konup göçtüğü yerlerdir. Ve yuvam, Yakub Ailesi'nin evleri civarındadır.

Hz. YUSUF — Ey kardeş, sen hiç o ovalarda, o yerlerde bir ağaç gördün mü ki, gövdesinden on iki dal çıkmış, fakat birini fırtına kırmış, ve ağacın gövdesi, o kırılıp uzaklara götürülen dal için ağlıyor, kırılan dalın göğdeye bitiştiği yer de aynı özlemle gözyaşı döküyor olsun.

ARABİ — Anlıyorum, bu sözün, Yakub'un durumuna işaret. On iki oğlundan birini yitirdiğinden, yollar kavşağında bir bina yaptırıp adını Hüzünler Evi koydu. Gece gündüz orada Tanrı'ya yalvarır durur ve gelip geçenden, uçan kuştan bile haber soruşturur. Fakat, o gün bugün, ondan hiçbir haber alamadı, yitenden hiç bir eser görülmedi, gizlilikler âlemi, içine çekip aldığı o sevgili oğuldan en ufak bir işaret sızdırmadı.

(SESLER'in musikisi, bu kez, hüzün ve ayrılık acısını dillendirmektedir fondan.

SESLER

Tanrım, kimse olmasın ayrılık tuzağının esiri
Hiç kimsenin evi Yakub evi gibi olmasın
hüzünler evi.
Gökler dönmez sevenin dileğince bir kez.
O, durmadan ağlayıp sızlasa, feryad etse
ne ki.)

Hz. YUSUF — (Sesi, anılar şefkatiyle duyarlılık dolmuş, özlemle yağmur bulutu gibi olmuş). Kardeş, peki şimdi ne yöne gidiyorsun?

ARABİ — Hicaz yönüne. Ordan satmak için eşya alıp Kenan iline götüreceğim.

Hz. YUSUF — Bu yolculukta ne kadar bir ticaret, bir kazanç umuyorsun?

ARABİ — Yüz dirhem.

Hz. YUSUF — (Üstünü yoklar ve koynundan pırıl pırıl bir taşı çıkarıp uzatır). Al, sana değeri yirmi bin dir-

hemden de fazla bir yakut. Burdan doğruca Kenan İli'ne gidip o Hüzünler Evi'ne var. O, ihtiyara selâmımı ve saygılarımı ilet. Ve eteğini benim adıma öp ve de: ey kırık gönülleri onaran Tanrı Elçisi! Sana inanan garipleri, özlemini çekip durmadan seni anan, ama sana kavuşamayan talihsizleri duanda hatırla ve seni unutmayanları unutma.

ARABİ — İsmini ne olarak söyleyeceğim ey çilekeş arkadaş. Ola ki, o ulu zât, senin ismini öğrenmek ister.

(Hz. Yusuf, daha bir şey söylemeden SESLER'in sesi duyulur arka plândan.

SESLER

Çektiğimiz çileler yüzümüzden okunur.
Dışımızdan içimiz, gecemiz gündüzümüzden okunur.
Adımızı söylemeye ne gerek, bir bakışta
İsmimiz, yanıp küle dönmüş özümüzden okunur.

Hz. YUSUF — Dostum, beni nasıl gördünse öylece anlat. O ihtiyar benim kim olduğumu bilecektir.

(Daha yeni susmuş olan SESLER korosu, birden, sesini yükseltir.

SESLER

Dost, bak gör, sararan yüzümüzde
Dünyayı kaplayan gözyaşları var.

Kardeşim, o ihtiyarı gördüğünde, acıdan döktüğü gözyaşları yüzünden gözüne ak gelmiş bulacaksın onu belki. Ama bil ki, benim de gençlik hazinem ciğer kanı girdabında kayboldu, eridi gitti. Onun Makamı, Hüzünler Evi ise, benim de yurdum Zindan Hücresidir. Ey arkadaş, direnme, bu yakutu al, gözyaşı yakutlarını yerlere saçan bu çaresizden, o duası geri çevrilmez, iyiliğin öz kaynağı Üstün İnsanı haberdar et. Onu biraz ferahlandır.

ARABİ — İyi ama, aziz genç, yerimden kımıldıyamıyorum. Ayağımı yer tuttu adeta; ayağım buraya yapıştı sanki. Hareket edemiyorum ki, istediklerini yerine getireyim.

Hz. YUSUF — Kardeş, bu deve kutlu bir devedir. Sen gelmeden onunla dertleştik. Gurbet çölü düşkünlerine, Hüzünler Evi'nde oturanların haberini getirdi, özlemlilerine bekledikleri muştuyu iletti. Sense tutup ona el kaldırdın. O cezaya değil, armağana lâyıkır. Ona dokunmaktan sakın.

ARABİ — Tövbe olsun, yeter ki, şu ayağım kurtulsun.

(Hz. Yusuf'un elleri, pencere demirleri arasından yukarı doğru açılırken ansızın yer sarsılır. Arabinin ayağı kurtulur. Elini uzatarak kıymetli taşı alır. Deveyle birlikte gözden kaybolurken, karşı evlere günün ilk ışıkları vurur, henüz pencerede uzanık duran Hz. Yusuf'un elleri, bir şamdandaki iki mum gibi parlar ve sonra yavaş yavaş içeri çekilir.

SESLER korosu:

SESLER

Bir an yüzümüz gülmez şu karanlık çağ
yüzünden

Doğmasaydık keşke şu karagünlerin
göğsünden.

türküsünü söylerken bir karaltı yaklaşır, pencereyi kapar, demir kepenkleri indirir.)

İKİNCİ TABLO

(Gece yarısı. Ovada bir yol ağzı. Ufak bahçeli bir ev. Ay vuruyor. Arabi devesiyle bahçe duvarının önünde durur.)

ARABİ — Selâm, Tanrı Elçisine selâm. Tanrıdan bize haber getiren sana selâm. Selâm, gönlü gamlarla dolu olan sana. Selâm, tahammül edilmez çileleri yüklenmiş olana!

(Evin kapısının açıldığı, çıkan sesten anlaşılır. Ağaçlar arasında bir hışırtı işitilir. Birinin yaklaştığı anlaşılır.)

YAKUB PEYGAMBER — Selâm, ey bize selâm diyen Tanrı kulu. Gönlüme ferahlık verdi şu içten selâmların. Ne yandan geliyorsun?

ARABİ – Mısır yönünden geliyorum. Sana haberim var. Seni anlattığım bir gençten saygılar, selâmlar getirdim sana. Zindandan geliyor bu selâm. Ama aydınlıktır. Genç bir kişinin selâmıdır bu. Ama en olgun yaşlılarınki bile onunla yarışamaz içtenlilikte ve gerçeklikte. Buraların ışığının mührü var o gencin yüzünde. Filistin'den bir hava var saçlarında ve gözlerinde.

YAKUB PEYGAMBER — Tanrı, sonsuzca cömerttir. İnsanı en ummadığı zamanda, en ummadığı yönlerden sevindirir. İşte, bu gece yarısında, hiç tanımadığım sen, hiç düşünmediğim yerlerden gönlümü ışıtan haberler getirdin. Çaresiz bir derdin ilâcını getirmiş gibi. Ölmüş birinin sağlık ya da diriliş muştusunu getirmiş gibi.

(Çevrede, ay ışığının parlayış ahengine denk bir yumuşaklıkla, SESLER, kendisini duyurur.

SESLER

Tanrı silsin yazındaki lekeleri, gölgeleri ey yolcu
Getirdin sevgiliden bize o eşsiz haberi ey yolcu
Muştunla aydınlandı nice sır ve sır eri ey yolcu
Ayrılanları kavuşturacak umut belgeleri ey yolcu.)

Ey, sözünde duran yolcu, getirdiğin selâmla, anlattıklarında beni adeta gençleştirdin. Öleyazan canıma yeniden hayat verdin. Çalkanan kalbimi eski sükûnetine kavuşturdun; ayrılıktan yanan, kavrulan ciğerlerime serinleten bir şerbet sundun. Karşılık olarak, razı olacağın ne verebilirim acaba?

ARABİ — Dünyaya yarar karşılığı, o genç armağan etti bana. Gelip senin ayaklarına kapanmam ve saygılarını sana sunmam için bana paha biçilmez bir taş armağan etti. Dünyamı o genç onardı. Umudum odur ki, sen de öbür dünya kurtuluşum için elini uzatasın bana ey Tanrı Elçisi. Kutlu kişi. Duanı istiyorum yalnızca. Yakutların, elmasların yanında değersiz bir taşa döneceği o gerçek değer olan duanı.

YAKUB PEYGAMBER — (Yapraklar arasında nur saçan ellerin ışıltısı görülür.) Allahım, bu değerli kulunu, bu ahdine sadık dostunu, ölüm korkusundan,

can çekişmesi belâsından uzak kıl. Onu cennetine girdirecek erdemle donat.

(O ana kadar sessiz duran devede bir hareket görülür. Bir şeyler ister gibi sesler çıkarır.)

Rabbim, bana lütûfta bulunup bu devenin ne istediğini bildiriyorsun. "Haberin taşıyıcısı benim; beni de duanda unutma" diyor. Bu insanlara kapalı kapıyı madem ki bana açtın, Tanrım, bu devenin tavrında. Öyleyse, onun için de duamı kabul et. Onu da cennet develerinden kıl ve onu cennet yeşilliklerinin gözeticisi derecesine ulaştır.

ARABİ — Ey, Allah'ın bize kutlu bir armağan gibi gönderdiği Peygamber! Hissediyorum ki, şu an duaların kabul anıdır ve zaten senin duan geri çevrilmez. O zindan tutsağı genç için de dua et.

YAKUB PEYGAMBER — Onu da isteğine kavuştur Tanrım. Muradı neyse ona eriştir.

(Sonra arka arkaya tabloların değiştiği görülür.)

ÜÇÜNCÜ TABLO

Bir ovada bir devenin ardında bir adam...

DÖRDÜNCÜ TABLO

Bir zindan hücresinde, kapalı pencerenin altında, genç bir insan, pencerenin açılacağı gecenin gelişini bekliyor, yüzü duvara dönük.

BEŞİNCİ TABLO

Bir çile hücresinde, yüzünü örtmüş Peygamber, o genç için, o yolcu için, o deve için, bütün dertliler için, kurtulması gerekli bütün insanlar için, tüm insanlık için, gözlerini göklere dikip yardım uman bütün yaratıklar için Tanrı'ya yalvarıyor, diz çökmüş sert taşlar üstünde ve elleri yukarda, göğe ulaşmışcasına yukarda.

SON

İÇİNDEKİLER

7 Birinci Tablo
17 İkinci Tablo
23 Üçüncü Tablo
27 Dördüncü Tablo
31 Beşinci Tablo